

СЪДЪРЖАНИЕ

Христина Митрева – Основни политики и параметри, заложи в проектобюджета на държавното обществено осигуряване през 2009 г.	3
Пенсии	
Драгомир Драганов – Коментар по закона за държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система.....	5
Осигуряване	
Антония Георгиева – Гарантирани вземания на работниците и служителите.....	10
Информационни технологии	
Марин Калчев – Нова електронна услуга на НОИ – интерактивна карта	16
Евроинтеграция	
България по пътя към Европа	20
Информация за издаване и попълване на формуляри Е 116 и Е 213	24
Профилактика и рехабилитация	
Николай Томов – Медицинските комисии към териториалните поделения на НОИ.....	27

Бюлетин на Националния
осигурителен институт

Година VII, брой 6, 2008

Редакционна колегия:

Христина Митрева - председател
Валентина Кръстева
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Йосиф Милошев

Редактор:

Валентина Минчева

Коректор Валентина Минчева
Предпечат Калина Минчева
Печат СД "Симолити - 94"
Формат 60 x 90/8
Печатни коли 4

Адрес на редакцията

1303 София,
бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64
Тел: 02 926 1010
02 926 1028
web: www.nssi.bg
ISSN 1311 - 9656

ОСНОВНИ ПОЛИТИКИ И ПАРАМЕТРИ, ЗАЛОЖЕНИ В ПРОЕКТОБЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ПРЕЗ 2009 Г.

Подготовката по проектобюджета на ДОО за 2009 г. започна с Решение №142 на Министерския съвет от 6 март 2008 г. за бюджетната процедура за 2009 г. и Решение №337 на МС от 26 май 2008 г. за одобряване на средносрочната фискална рамка и основните допускания за периода 2009–2011 г.

Прогнозата за консолидирания бюджет на ДОО за периода 2009–2011 г. както и проектобюджетът на ДОО за 2009 г. бяха разработени в множество варианти и подварианти.

Вариантите и подвариантите на прогнозите се различаваха основно в политиките по отношение равнищата на доходите, размерите **на осигурителните вноски, на пенсиите и на обезщетенията при майчинство.**

Съществена особеност на бюджета на ДОО за 2009 г. е реструктурирането на приходите и разходите, които включват трансферите и предоставянето на здравноосигурителните вноски на НЗОК директно от републиканския бюджет, а не от бюджета на ДОО.

В проекта за 2009 г. е отразено политическото решение за намаляването на осигурителните вноски и участие на държавата в приходите на фонд „Пенсии“ с трансфер, равен на 12 на сто върху сбора на осигурителните доходи на всички осигурени лица, както следва:

- намаляване размера на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО от 1.01.2009 г. – на 18 на сто за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., и на 13 на сто – за лицата, родени след 31.12.1959 г. Новите размери на вноските за фонд „Пенсии“ се разпределят между работодателите и осигурените лица в съотношение 10:8 на сто за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. (при общ размер 18 на сто), и на 7,2:5,8 на сто за лицата, родени след 31.12.1959 г. (при общ размер 13 на сто). Вноската за самоосигуряващите се лица е съответно 18 на сто и 13 на сто;

- запазване размера на осигурителната вноска за ДЗПО от 5 на сто и прилагане на същото съотношение както е при фонд „Пенсии“ на ДОО, т.е. от работодателите – 2,8 на сто; от осигурените лица – 2,2 на сто;

- запазване размерите на осигурителните вноски за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“ съответно 3,5 на сто и 1,0 на сто при същото съотношение между работодател/осигурено лице от 2008 г., т.е. 60:40;

- запазване размерите на диференцираните осигурителни вноски за фонд „Трудова злополука и професионална болест“;

- намаление на вноската във фонд „ГВРС“ за 2009 г. от 0,5 на 0,1 на сто;

- запазване размера на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто за сметка на осигурителя.

За 2009 г. са договорени по-високи осигурителни прагове по икономически дейности и основни квалификационни групи професии – резултат от няколко фактора, по-основните от които са: повишаване на минималната работна заплата от 220 на 240 лв. и икономия на разходи за труд на работодателите поради намалението на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за тяхна сметка и др.

Едновременно с по-високите осигурителни прагове и по-високата минимална работна заплата в проектобюджета на ДОО за 2009 г. е заложено и увеличение на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 240 на 260 лв., както и увеличение на минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители от 120 на 130 лв., а за тези, които упражняват само земеделска дейност – от 60 на 65 лв.

Максималният месечен размер на осигурителния доход остава както и през 2008 г. – 2000 лв.

По отношение на разходите са предвидени следните политики:

- от 1 януари се увеличава минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 113,49 на 124,84 лв. и на свързаните с нея гарантирани минимални размери на пенсиите за трудова дейност;

4

- от 1 април 2009 г. се увеличава тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1 на сто на 1,1 на сто. От същата дата се увеличава и максималният размер на пенсията, без добавките към нея, от 490 на 700 лв.;
- от 1 юли всички пенсии се индексират с процента по швейцарското правило, намален с 10 пункта. С този процент се увеличават и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на свързаните с нея гарантирани минимални размери на пенсиите, както и социалната пенсия за старост;
- разширяват се правата на майките при бременност и раждане чрез удължаване на отпуска с обезщетение от 9 на 12-месечна възраст на детето;
- за първи път се предоставя право на осигурения за общо заболяване и майчинство баща да получава обезщетение за срок до 15 календарни дни от раждането на детето и на право на обезщетение вместо майката между 6 и 12-месечна възраст на детето;
- увеличава се и размерът на обезщетението при отглеждане на малко дете от 220 на 240 лв.;
- увеличават се минималният и максималният размер на обезщетението за безработица - съответно 120 лв. и 240 лв.

Христина Митрева,
главен директор на ГД „Анализи и прогнози” и главен актюер на НОИ

Пенсии

КОМЕНТАР ПО ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ ФОНД ЗА ГАРАНТИРАНЕ УСТОЙЧИВОСТ НА ДЪРЖАВНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА

Драгомир Драганов,
и.д. директор на дирекция „Политики и стратегии”, Министерство на труда
и социалната политика

На 14 ноември 2008 г. влезе в сила дългоочакваният Закон за държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (обн. ДВ, бр. 98 от 2008 г.). Със закона се създаде правната регламентация на статута и дейността на едноименния фонд, чиято основна цел е да осигури допълнителни средства за фонд „Пенсии” на държавното пенсионно осигуряване в условията на силен демографски натиск.

Създаването на фонда е логичен отговор на демографските предизвикателства, пред които е изправена страната. Според данните от дългосрочната прогноза на Европейската комисия за България, демографското развитие в следващите години ще се характеризира с процес на значително намаление на общата численост на населението, придружен с влошаване на неговата възрастова структура – увеличение на дела на хората над трудоспособна възраст и свиване на трудовите ресурси на нацията. И ако през 2007 г. броят на населението е бил приблизително 7,64 млн. души, то през 2030 г. се очаква той да намалее до 6,75 млн. души, а през 2050 г. дори да спадне под 6 млн. души. Успоредно с това, делът на хората над 65-годишна възраст ще се увеличи от 17,3 на сто от общата численост на населението през 2007 г. до 23,3 на сто през 2030 г. и 31,3 на сто през 2050 г. Стойността на коефициента на възрастова зависимост (брой лица над 65 г. на 100 души между 15 и 64 г.) ще нараства от 25 към 100 през 2007 г. до 31 към 100 през 2030 г. и близо 55 към 100 през 2050 г.

Подобен сценарий със сигурност ще има нега-

тивно влияние върху дългосрочната устойчивост на публичните финанси и може да окаже сериозен натиск в посока увеличаване на бюджетните разходи за пенсии. Този извод се потвърждава от прогнозите, според които в дългосрочен план (2050 г. и след това) разходите на държавния бюджет, наложени единствено и само поради застаряването на населението, ще нараснат с 5 процентни пункта¹. Дългосрочните актюерски разчети на Националния осигурителен институт също демонстрират обезпокоителна тенденция. Те показват, че разходите за пенсии от БВП ще нараснат от около 8,3 на сто през 2007 г. до 9,9 на сто през 2050 г. Недостигът на средства в държавното обществено осигуряване ще се увеличи от около 1,25 на сто от БВП през 2010 г. на 2,76 на сто от БВП през 2050 г. Актюерският баланс е отрицателен и от минус 6,14 на сто през 2010 г. ще нарасне до минус 12,75 на сто през 2050 г.² Подобен сценарий се очаква въпреки предприетите през тази година инициативи по отношение на финансирането на фонд „Пенсии” на държавното обществено осигуряване – от 1 януари осигурителната вноска за фонда от 22 на сто да стане 18 на сто (10 на сто за осигурителя и 8 на сто за работника или служителя), като за сметка на държавния бюджет към фонд „Пенсии” се трансферират 12 на сто от осигурителния доход или сумата от осигурителните доходи на всяко осигурено във фонда лице. Една от причините за отрицателния актюерски баланс е именно застаряването на населението. Средната продължителност на живота ще расте, а след 2020 г. все по-голям брой лица ще излизат от

¹ Доклад към проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2009 г.

² Национален доклад за стратегиите за социална закрила и социално включване на Република България (2008-2011 г.).

пазара на труда. При равни други условия това ще доведе до повишаване броя на пенсионерите и необходимост от допълнителни ресурси за посрещане на нарасналите потребности на системата.

Държавният фонд бе създаден именно с цел да посрещне тези по-високи потребности на пенсионната система в резултат от негативното демографско развитие в годините след 2020 г. Макар че може да решава редица икономически и социални цели, например да постигне по-добра доходност от държавните резерви, да насърчава индустриализацията или да способства за реализацията на политически цели – намаление на осигурителните вноски или увеличаване на пенсиите³, държавният фонд има единствено за цел да гарантира изплащането на пенсиите на бъдещите пенсионери в условията на засилен демографски натиск.

Една от най-разпространените класификации на резервните пенсионни фондове ги подразделя на две големи групи. Първата група са т.нар. автономни резервни фондове, които не са част от схема за социална сигурност (sovereign pension reserve funds) и резервни фондове, част от схема за социална сигурност (social security reserve funds). Друга класификация прави съпоставка между фондовете на база избрания модел за управление. Тук се различават още два вида резервни фондове – с интегриран модел на управление, при който фондът не е самостоятелно юридическо лице и е на подчинение на държавна институция, и със сегрегирания модел на управление, при който фондът е отделно юридическо лице и има собствено управление⁴.

Съгласно двете класификации, създаденият през ноември тази година фонд може да бъде определен като автономен фонд с интегриран модел на управление. От една страна, той е автономен, доколкото се създава като самостоятелно обособена част от държавния бюджет и не е част от държавното обществено осигуряване. От друга страна, той е с интегриран модел на управление, тъй като не е отделно юридическо лице и е на пряко подчинение на изпълнителната власт. Орган на управление на фонда е управителен съвет, който се състои от председател и осем членове. Председател на управителния съвет е министърът на финансите, а заместник-председател – министърът на труда и социалната политика. Дватама министри са чле-

нове на управителния съвет по право. Освен тях, в управителния съвет влизат управителят на Националния осигурителен институт или определен от него представител, трима представители на Министерството на финансите, един представител на Министерството на труда и социалната политика и по един представител на национално представените организации на социалните партньори.

При конструиране на управителния съвет се залага на т.нар. „принцип за професионалното начало”. Членовете на съвета трябва да имат висше икономическо или юридическо образование, образователно-квалификационна степен не по-ниска от „магистър” и да имат професионален опит не по-малко от пет години в някоя от следните сфери: банково дело, финанси, управление на финансови инвестиции и търговия с ценни книжа, счетоводство.

Функциите на управителния съвет отговарят изцяло на основните функции на всеки един орган на управление на резервен пенсионен фонд⁵. Съветът определя инвестиционната стратегия и политика, взема инвестиционните решения, назначава инвестиционните посредници, докладва за резултатите от дейността на фонда. Председателят на управителния съвет в лицето на министъра на финансите организира, ръководи и контролира цялостната дейност на фонда, а неговата дейност се подпомага от специализирано звено в рамките на Министерството на финансите. Специализираното звено има за задача да изготвя проектите на документите, необходими за изпълнение на функциите на управителния съвет. Звеното е натоварено и със задачата да упражнява контрол върху процеса на инвестиране, както и да следи за доходността и риска на инвестиционните портфейли и на фонда като цяло. Допълнително към това, управителният съвет може да утвърди критерии за избор на консултанти, които да подпомагат дейността на фонда по отношение на инвестиционната му политика.

Също в съответствие с международните насоки и практика за управление на резервни пенсионни фондове, към членовете на управителния съвет, освен изисквания за професионална квалификация и опит, са поставени строги изисквания за несъвместимост и избягване на конфликт на интереси. По този начин се осигурява, че членовете на управителния съвет ще поставят интересите на фонда над своите

³ Blundell-Wignall, A., Wei-Yu, H., Yermo, J. (2008) “Sovereign Wealth and Pension Fund Issues”, OECD, ISSN 0378-651X.

⁴ Yermo, J. (2008) “Governance and Investment of Public Reserve Funds in Selected OECD Countries”, OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions, No. 15, OECD Publishing.

⁵ International Social Security Association (2007) “Public Scheme Reserve Funds: Helping Sustain PAYG Pensions. Survey Re-

лични интереси. Това е критерий за безпристрастност, обективност и ефективност в дейността на управителния съвет като цяло.

По отношение на приходоизточниците на фонда, Държавният фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система се създава като приемник на средствата, натрупани по силата на преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2006, 2007 и 2008 г., според които 25 на сто от реализираните икономии при изпълнението на държавния бюджет и 50 на сто от приходите от приватизация се заделяха за нуждите на фонда още преди законовата регламентация на неговата дейност. Към момента, по силата на тези параграфи, са натрупани 707,6 млн. лв.⁶

С влизане в сила на закона, регламентиращ статута и дейността на фонда, се прави промяна в системата от приходоизточници. В срок до 31 май на всяка година по сметката на фонда вече ще постъпват 90 на сто от приходите от приватизация и 25 на сто от отчетения излишък за предходната календарна година. Предвидени са възможности към фонда да постъпват и приходи от концесии, както и приходи от други източници, определени със закон или акт на Министерския съвет. В допълнение към това, в полза на фонда ще бъдат всички реализирани печалби от инвестирането на средствата и лихвите от депозирването на активите.

Натрупаните средства на фонда се обособяват в отделни инвестиционни портфейли. Тези портфейли се формират при спазване на принципите за надеждност, доходност, ликвидност и диверсификация. Това означава, че средствата на фонда ще бъдат инвестирани в разнообразни финансови инструменти, чиято стойност може да бъде проверена по всяко едно време, осигуряващи доходност при балансиран риск.

В съответствие с принципите за надеждност, доходност, ликвидност и диверсификация, пред инвестиционната дейност на фонда са поставени следните ограничения:

- ♦ депозити в Българска народна банка – без ограничения;
- ♦ депозити в банки – до 20 на сто от средствата;
- ♦ акции на дружества емитенти от държавни членки на Европейския съюз – не повече от 70 на сто от средствата, а ако акциите са на дружества емитенти от държави извън Европейския съюз – не повече от 30 на сто от средствата. И в двата

случая се изисква акциите да са приети за търговия на регулирани пазари на ценни книжа или да са търгувани на многостранни системи за търговия. Дружествата трябва да имат присъден от международна призната агенция за кредитна оценка инвестиционен клас кредитен рейтинг за дългосрочните си задължения;

- ♦ облигации и други дългови ценни книжа, които имат присъден от международно призната агенция за кредитна оценка кредитен рейтинг от инвестиционен клас – не повече 30 на сто от средствата.

- ♦ инструменти на паричния пазар – не повече от 10 на сто от средствата;

- ♦ други прехвърляеми ценни книжа, които дават право за придобиване на акции, или други ценни книжа, подобни на акции, чрез подписка или замяна на дружества – не повече от 10 на сто от средствата.

Като част от стратегията за управление на риска на инвестициите са заложили и някои допълнителни изисквания. Общата пазарна стойност на инвестициите в акции, облигации, инструменти на паричния пазар и други прехвърляеми ценни книжа не може да надхвърля 5 на сто от инвестираните средства на фонда. Инвестициите във финансови инструменти с емитенти дружества от държави извън Европейския съюз не може да превишават 35 на сто от инвестираните средства. В случаите, когато финансовите инструменти се емитират от дружества с основна дейност отпускане на заеми и/или търговия и посредничество с ценни книжа (напр. банки, застрахователни или пенсионноосигурителни дружества, лизингови компании, инвестиционни посредници, инвестиционни дружества и др.), общата пазарна стойност на акциите, облигациите, паричните инструменти и другите прехвърляеми ценни книжа от такива емитенти не може да превишава 40 на сто от инвестираните средства. В допълнение, средствата на фонда, депозирани и инвестирани в инструменти, деноминирани или платими в евро, не могат да бъдат по-малко от 70 на сто от общия размер на средствата.

Инвестиционната стратегия на фонда изключва възможността средствата да се инвестират в български държавни или общински ценни книжа, както и в акции на дружества, регистрирани на територията на страната. Забраняват се инвестициите в акции или дялове на колективни инвестиционни схеми или договорни фондове, недвижимо имущество и ценни метали. Такива активи могат да бъдат

⁶ Доклад към проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2009 г.

придобивани само в резултат на обезпечения или безвъзмездно.

Активите на фонда ще се структурират в отделни инвестиционни портфейли. Броят, видовете портфейли, тяхната структура, целевите стойности, инвестиционният хоризонт, както и останалите параметри, включително за измерване, оценка и контрол на доходността и риска на портфейла, граничният размер на допустимата загуба от пазарната стойност, правилата и ограниченията за управление на инвестиционните портфейли се определят от управителния съвет на фонда.

Общият критерий при структурирането на инвестиционните портфейли е минимизирането на риска. Затова и част от активите на инвестиционните портфейли могат да бъдат дериватни инструменти (напр. опции, фючърси и суапове) само и единствено в случай, че тези инструменти се използват за ограничаване и контролиране на рискове.

При всички случаи, размерът на активите в акции, облигации, парични инструменти и други прехвърляеми ценни книжа не може да надхвърля 90 на сто от общия размер на активите на инвестиционния портфейл.

В Закона за държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система е предвидено, че управлението на така определените и структурирани от управителния съвет инвестиционни портфейли се възлага на финансова институция посредством договор за управление. Изборът на управители на инвестиционни портфейли започва с решение на управителния съвет за откриване на процедура за избор на управители на инвестиционни фондове. В решението се определят характеристиките на портфейла, условията и ограниченията за управлението, изискванията към лицата – кандидати и други специфични условия. Крайният избор на управител ще се прави въз основа на критерии за избор, утвърдени от управителния съвет на фонда. Самото управление стъпва на договор за управление, в което са изчерпателно изброени всички изисквания към управителя – класовете и видовете активи, инвестиционният хоризонт, методите за оценка на активите, максималният размер на допустимата загуба от пазарната стойност на портфейла и т.н. Като неразделна част от договора се уреждат и правилата за оценка на пазарната стойност и доходност на инвестиционния портфейл и правилата за управление на риска и спазване на общите инвестиционни ограничения.

Специално внимание заслужава обстоятелството, че договорът с управителя на инвестиционния

портфейл може да бъде прекратен едностранно и незабавно от страна на председателя на управителния съвет в случаите, когато не са изпълнени изискванията за ребалансиране на инвестиционния портфейл, свързани с наложените общи ограничения на инвестициите на фонда.

В обобщение могат да бъдат направени следните заключения относно инвестиционната стратегия на фонда:

Първо, инвестиционната стратегия може да бъде окачествена като сравнително консервативна, минимизираща риска и позволяваща неговото ефективно управление. Залага се на надеждни, сигурни и ликвидни инвестиции в добре регулирани финансови инструменти, преди всичко акции и банкови депозити, и по-малко в дългови инструменти. Операциите с дериватни инструменти са сведени до минимум и се допускат само като част от дейността за управление на риска. В условията на глобална финансова криза такъв подход се тълкува като едно добро и адекватно решение.

Второ, инвестиционната стратегия ще се реализира преди всичко в страните-членки на Европейския съюз и по-малко в трети страни. Акцентът е върху инвестиции в евро.

Трето, с цел минимизиране на риска и ефективното му управление са заложили и допълнителни изисквания. Налице са необходимите регламентации, че сигурността на средствата на фонда няма да се влияе от дисбаланси във финансовия пазар у нас или от трусове във финансовия сектор в страните-членки на Европейския съюз. Вероятността външни кризи от трети държави извън Европейския съюз да се пренесат у нас посредством инвестициите на фонда също е сведена до необходимия минимум.

Четвърто, дейността по инвестиране на средствата на фонда са регулирани посредством строги и ясни правила за управление на инвестиционни портфейли от независими финансови институции. На председателя на управителния съвет са дадени необходимите правомощия да защитава интересите на фонда в случай на неизпълнение на договореностите от страна на инвестиционния посредник.

Друг важен момент, свързан с дейността на държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, е разходването на средствата. В тази връзка, законът постановява, че средствата на фонда се използват единствено за инвестиране с цел извличане на доходност и трансфер

на средства за бюджета на държавното обществено осигуряване за покриване на разходи за пенсии на фонд "Пенсии". Самият трансфер на средства от фонда към бюджета на държавното обществено осигуряване може да се извърши не по-рано от 10 години след влизане в сила на закона и ще се регламентира със закона за държавния бюджет за съответната година. Това е необходимо, за да може по сметките на фонда да се натрупат достатъчно средства и той наистина да бъде в състояние да оказва активна подкрепа на държавната пенсионна система в условия на демографски натиск.

Свободните средства на фонда, които не са инвестирани, ще се съхраняват в Българската народна банка, като остатъкът по сметките на фонда в края на годината преминава като наличност за следващата бюджетна година и се използва по предназначение.

В заключение, посредством приетия закон за държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система се поставят строги изисквания за контрол, отчетност и публичност. За да може да упражнява ефективен контрол върху

дейността на фонда, правителството ще одобрява дългосрочната му инвестиционна стратегия и средносрочната му стратегия. Тази информация ще бъде публично достояние и ще бъде неразделна част от доклада към проекта на закон за държавния бюджет за съответната година. Освен това, дейността на фонда ще се отчита в съответствие с правилата и изискванията на отчетността на държавния бюджет. Това означава, че върху неговата дейност ще се осъществява контрол от страна на Сметната палата. Не на последно място, законът предвижда и механизъм за контрол и от страна на Парламента. Докладът за резултатите от дейността на фонда, който е отговорност на управителния съвет, ще бъде част от отчета за изпълнението на държавния бюджет за съответната година и ще бъде внесен за разглеждане от Народното събрание.

С цел осигуряване на публичност, законът за държавния фонд задължава Министерството на финансите да публикува на своята интернет страница информация за дейността и операциите на фонда, всички по-важни документи, както и решенията за избор на управители на инвестиционни портфейли и консултанти.

ГАРАНТИРАНИ ВЗЕМАНИЯ НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ

Антония Георгиева,
главен експерт в отдел "Статистика, актюерски анализи и прогнози" към ГД
"Анализ, планиране и прогнозиране"

Със Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, обнародван в ДВ, бр.37 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г., към Националния осигурителен институт е създаден специализиран фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" (ГВРС), който осъществява дейността си четвърта поредна година.

Целта на този специализиран фонд е да осигури защитата на вземанията на работниците и служителите, произтичащи от трудовите им правоотношения, когато спрямо техните работодатели е открито производство по несъстоятелност.

Основната дейност на фонда е свързана с изплащане на гарантирани вземания на работниците и служителите и възстановяване на изплатените за тях средства по реда на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР) и Наредбата за реда и начина на информиране на работниците и служителите и за отпускане и изплащане на гарантираните вземания при несъстоятелност на работодателя .

Фондът се управлява от надзорен съвет и директор.

Надзорният съвет на фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" се състои от осем члена, които се разпределят по следния начин:

- четирима представители на национално представените работодателски организации;
- двама представители на национално представените организации на работниците и служителите;
- двама представители на Министерския съвет – по един от Министерството на труда и социална-

та политика и от Министерството на финансите.

Предимството в числеността на представителите на работодателските организации в състава на надзорния съвет на фонд ГВРС се основава на обстоятелството, че вноските във фонда са изцяло за сметка на работодателите.

Мандатът на надзорния съвет е три години. Всяка година, на базата на ротационен принцип, се избира председател от състава на надзорния съвет. На надзорния съвет на фонд "ГВРС" са възложени важни функции. Той упражнява правомощията си по чл. 11 от ЗГВРСНР като: приема правилник за организацията и дейността си; утвърждава Инструкция за реда и начина за осигуряване на текущия обмен на информация между Националната агенция за приходите (НАП) и фонд "ГВРС" по предложение на директора на фонда; приема решения за отписване на несъбираеми вземания след приключване на производството по несъстоятелност на работодателя, въз основа на информация от Агенцията за държавни вземания (АДВ) и доклад на директора на фонда; определя, с решение, размера на годишната издръжката на фонда, съгласно чл. 15, ал. 1, т. 3 от ЗГВРСНР; утвърждава проекта на годишния бюджет на фонд "ГВРС"; разглежда, обсъжда и приема, по предложение на директора на фонда, вътрешни правила за инвестиране на временно свободните парични средства; взема решение за инвестиране на временно свободните парични средства на фонда по реда на чл. 16 от ЗГВРСНР, като ежегодно приема годишна инвестиционна програма на фонда; утвърждава ежегодно основни насоки и плана за осигуряването със средства на фонда, които са основа за разработването на годишната инвестиционна програма; утвърждава списък на банките, които обслужват фонда, определени

по реда на чл. 29 от Кодекса за социално осигуряване; приема отчета за изпълнението на бюджета на фонда и отчета за изпълнението на годишната инвестиционна програма като неразделна част от него; прави предложение пред управителя на Националния осигурителен институт за назначаване и освобождаване на директора на фонда и определя възнаграждението му; определя с решение лицето, на което ще се делегират правомощия да изпълнява функциите на директор на фонда за периодите, в които титулярът е в отпуск, командировка, трайно отсъствие, физическа или фактическа невъзможност да изпълнява функциите си и го предлага на управителя на НОИ; осъществява контрол върху дейността на директора на фонда; приема решения по други въпроси, в съответствие с разпоредбите на ЗГВРСНР.

Директорът на фонда се назначава за срок от четири години от управителя на НОИ, по предложение на Надзорния съвет на фонд “ГВРС”. Директорът представлява фонда и осъществява оперативно му ръководство, в съответствие с правомощията си по чл. 12, ал. 3 от ЗГВРСНР, а именно: действа като разпоредител с бюджета на фонда; съвместно с Главна дирекция “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” в Централното управление на НОИ извършва дейността по чл. 13а, ал. 1, т. 28 от Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт; съвместно с Главна дирекция “Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване” при Централното управление на НОИ разработва методически указания, формуляри и образци за изплащане на гарантираните вземания; решава всички останали въпроси, които не са от изключителната компетентност на Надзорния съвет и на управителя на НОИ, във връзка с дейностите по отпускане и изплащане на гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност; прави предложения за промени в правилника за дейността на фонд “ГВРС” и правилника за организацията и дейността на Надзорния съвет на фонд “ГВРС”; дава становища, мнения и препоръки по нормативни актове и други въпроси, свързани с дейността на фонда; разработва Вътрешни правила за инвестиране на временно свободните парични средства на Фонда и ги предлага за утвърждаване от Надзорния съвет на фонд “ГВРС”; разработва ежегодно основни насоки и план за осигуряване средствата на фонда и ги предлага за утвърждаване от Надзорния съвет на фонд “ГВРС”; разработва и предлага изменения и допълнения на Инструкцията за реда и начина за осигуряване на текущия обмен

на информация между Националната агенция по приходите и фонд “ГВРС”; прави предложение пред Надзорния съвет на фонда за отписване на несъбираемите вземания след приключване на производството по несъстоятелност на работодателя, въз основа на предоставена от Агенцията за държавни вземания информация; изработва и предлага на Надзорния съвет на фонда ежегодно до края на месец декември проект на годишна инвестиционна програма; ръководи изпълнението на годишната инвестиционна програма на фонда, подпомаган от сектор “Финанси, инвестиционна дейност и банково обслужване” към Главна дирекция “Финансово-счетоводна дейност” на Националния осигурителен институт, съгласно приетите Вътрешни правила за инвестиране на временно свободните парични средства на фонда; подготвя отчета за изпълнението на бюджета и годишната инвестиционна програма на Фонда; изготвя тримесечни текущи отчети за състоянието на приходната и разходна части на бюджета на Фонда, както и за достигнатата доходност от инвестиции.

Със стартирането на дейността на Националната агенция за приходите от началото на 2006 година и на база законови промени, в сила от 1.01.2006 г., контролът по внасянето на вноските във фонд “ГВРС” се осъществява от органите на НАП, а контролът по изплащането на гарантираните вземания се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт.

Съгласно разпоредбите на чл. 28 от ЗГВРСНР в резултат на изплащането на гарантирани вземания на работниците и служителите от средствата на фонда, в негова полза възниква правото на иск срещу работодателя или масата на несъстоятелността за възстановяване на изплатените средства. В производството по несъстоятелност, във връзка с изплатените гарантирани вземания на работниците и служителите, фондът се представлява от Агенцията за държавни вземания.

Административното, техническото, счетоводното, правното и информационното обслужване на фонда продължава да се извършва от НОИ.

Процедура по внасяне и събиране на вноски за фонд “ГВРС”

Вноската за фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” представлява паричното задължение на работодателя към фонда. С оглед социалната значимост на вида плащания,

които се гарантират с вноската, законодателят им е придал общественоосигурителен характер и ги е включил в системата на държавното обществено осигуряване. За разлика от общото правило, въведено с разпоредбите на КСО, което изисква разпределение на осигурителната тежест между работника/служителя и работодателя при плащане на вноските за останалите фондове на ДОО, тази вноска се отличава с това, че е изцяло за сметка на работодателите.

Размерът на вноската се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Законът категорично е определил, че размерът на вноската не може да бъде повече от 0,5 на сто от brutното трудово възнаграждение на работника, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година (за 2008 г. – 2000 лв.). Трябва да се отчете фактът, че размерът на вноските за фонд “ГВРС” не е обвързан с минималния месечен размер на осигурителния доход по дейности и групи професии съгласно чл. 6, ал. 2, т. 3 от КСО. Вноските се внасят едновременно с изплащането на brutните трудови възнаграждения, а когато същите са начислени, но не са изплатени – до края на месеца, през който е извършено начисляването.

Вноската за Фонд “ГВРС” се дължи от всички физически и юридически лица, които наемат лица по трудово правоотношение и спрямо които може да се открие производство по несъстоятелност по Търговския закон или по реда на други специални закони. Те са длъжни да внасят задължителните месечни вноски във фонда за работещите при тях по трудово правоотношение работници и служители, с изключение на лицата по чл. 7, т. 1-3 от закона, а това са :

- съдружници в търговските дружества;
- членове на органите на управление и контрол на търговеца;
- съпрузи и роднини по права линия на търговеца, докато те притежават това качество. В тази връзка работодателите са длъжни да декларират еднократно пред териториалното поделение на НАП поименно работниците и служителите, които законът е изключил от кръга на правоимашите при сключване на договор с тях или към момента на възникване или промяна на съответното качество.

Контролът по приходната част на бюджета на Фонда се осъществява от Националната агенция за приходите. Тя ежемесечно предоставя информация

за размера на събраните приходи, просрочените вземания и подлежащите на възстановяване суми от Фонда. Между НАП и фонд “ГВРС” има подписана Инструкция за реда и начина за осигуряване на текущия обмен на информация между Националната агенция за приходите и фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”.

Дължимите, но невнесени вноски, се събират по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, като се прилагат правилата за установяването и събирането на задължителните осигурителни вноски (чл. 21, ал. 2 от ЗГВРСНР).

Право и размер на гарантираните вземания

Съгласно чл. 6 от ЗГВРСНР, правото на гарантирани вземания възниква при :

- откриване на производство по несъстоятелност;
- откриване на производство по несъстоятелност с едновременно обявяване в несъстоятелност;
- при откриване на производство по несъстоятелност, обявяване в несъстоятелност и прекратяване на производството по несъстоятелност поради недостатъчност на имуществото за покриване на разностите по производството.

С новата редакция на чл. 4, ал. 1 от ЗГВРСНР се разшири обхватът на лицата, които имат право на гарантирани вземания. От 1 юли 2006 г. такова право вече имат всички лица, които са или са били в трудово правоотношение с работодателя, независимо от срока му и от продължителността на работното време. До тази дата право на гарантирани вземания имаха само работниците и служителите, осигурени за всички осигурени социални рискове.

Работници и служители, осигурени за всички осигурени социални рискове по смисъла на Кодекса за социално осигуряване, са тези, на които вноските за държавно обществено осигуряване се дължат на основание чл. 4. Това са работниците и служителите, наети на работа за повече от пет работни дни (40 часа) през един календарен месец, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране и лицата, които работят по втори и допълнителен трудов договор.

След промяната право на гарантирани вземания имат и лицата, за които не се внасят вноски за всички осигурени социални рискове. Това са включените в програмата “От социални помощи към осигуряване на заетост”, за които не се дължат

вноски за фонд “Безработица”, и лицата, осигурени по реда на чл. 4, ал. 2 от КСО, които са наетите на работа при един или повече работодатели за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец. Работодателите, които имат такива работници и служители, вече дължат и за тях осигурителни вноски за фонд “ГВРС”.

Работниците и служителите имат право на гарантирани вземания в случаите, в които правоотношението с тях не е прекратено към датата на вписване в Търговския регистър на решението по чл. 6 от ЗГВРСНР, както и когато е прекратено през последните три месеца преди датата на вписване на решението.

При определяне размера на гарантираните вземания на работниците и служителите се вземат предвид последните три начислени, но неизплатени месечни трудови възнаграждения и парични обезщетения през последните шест календарни месеца, предхождащи месеца на вписване на решението по чл. 6 от ЗГВРСНР за лицата, чиито правоотношения не са прекратени, или предхождащи месеца на прекратяване на трудовото правоотношение за лицата, чиито правоотношения са прекратени. Месечният размер на гарантираните вземания на работниците и служителите не може да бъде повече от определенния максимален размер на гарантираните вземания, ако те са били в трудови правоотношения с този работодател не по-малко от три месеца. Максималният месечен размер на гарантираните вземания също се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. За 2008 г. този размер е 660 лв.

Максималният размер на гарантираното вземане на лицата, които са или са били в трудово правоотношение с този работодател по-малко от три месеца, е една минимална работна заплата, установена за страната към датата на вписване на решението по чл. 6 от ЗГВРСНР, за целия период на гарантираното вземане.

С влизането в сила на Закона за Търговския регистър, **решението** по чл. 6 от ЗГВРСНР не се обнародва в Държавен вестник, а се **вписва** в Търговския регистър.

Новият Административнопроцесуален кодекс, който влезе в сила от 12.07.2006 г., отменя Закона за административното производство, с изключение на Глава III, Раздел II “Обжалване по съдебен ред”, която се изменя от 1.03.2007 г., от когато всъщност започнаха да действат Административните съдилища. От тази дата разпореденията по чл. 26, ал. 1 или ал. 3 от ЗГВРСНР се обжалват пред Административния

съд по седалището на териториалното поделение на НОИ в 14-дневен срок от получаването му, по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Решенията на Административния съд подлежат на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

С новия §1 от Допълнителната разпоредба на ЗГВРСНР и в съответствие с прилагане на регламент 1408/71 е предвидена защитата на работниците и служителите в клоновете на чужди компании, работещи на територията на Република България.

Съгласно текста на тази разпоредба право на гарантирани вземания имат работниците и служителите, наети по трудови правоотношения в предприятие – български работодател, което осъществява стопанска дейност на територията на Република България и е обособена част от друго предприятие, осъществяващо стопанска дейност на територията на друга държава-членка на Европейския съюз, или друга държава от Европейското икономическо пространство, когато по реда на законодателството на тази държава предприятието е в несъстоятелност и това се отнася и за обособената част от него в Република България. Работниците и служителите, наети от такъв работодател, имат право на гарантирани вземания при условията, по реда и в размерите, предвидени в ЗГВРСНР.

Тази допълнителна разпоредба влезе в сила заедно с влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз – 1.01.2007 г.

Гарантираните вземания се отпускат въз основа на молба-декларация по образец, подадена от работника или служителя до териториалното поделение на Националния осигурителен институт по седалището на работодателя. Молбата трябва да бъде подадена в 30-дневен срок от датата на вписване на решението по чл. 6 от ЗГВРСНР или от датата, на която работниците и служителите са информирани от българския работодател, че е открито производство по несъстоятелност по реда на законодателството на друга държава.

За периода 1.01.2005 – 31.10.2008 г. общата сума на изплатените средства от фонда за гарантирани вземания е 129 180 лв., като в това число са включени и осигуровките за сметка на работодателя, а възстановените от работодателя (реимбурсирани) средства възлизат на 18 687 лева.

За същият период са подадени 243 молби за изплащане на гарантирано вземане, от работници и служители на 18 работодатели с открито производство по несъстоятелност. Гарантирано вземане

е изплатено на 231 правоимащи лица; на 12 е отказано изплащане на гарантирано вземане.

Финансово състояние на фонд “ГВРС” Приходи и разходи

Приходите на Фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” са посочени в чл. 14 от ЗГВРСНР, където са определени източниците, от които те постъпват. Трябва да посочим, че спазвайки принципното решение за относителната самостоятелност на фонда, въпреки че същият се администрира от НОИ, законодателят е предвидил забрана средствата на фонда да бъдат включвани в средствата на другите фондове на държавното обществено осигуряване. Забрана е предвидена и относно обединяването на активите и пасивите на фонда с активите и пасивите на други фондове.

Очертаните в чл. 14 от ЗГВРСНР приходи на фонда са:

➤ **Задължителни месечни вноски** за сметка на работодателите (чл. 14, т. 1). Това е и основният източник на приходи във Фонда.

➤ **Приходи от встъпване в правата на удовлетворени от фонда кредитори** в рамките на съдебното производство по несъстоятелност и от възстановени от работодателя суми за изплатените от фонда вземания и за внесените за сметка на работодателя осигурителни вноски (чл. 14, т. 2 и т. 3).

➤ **Доходи от инвестиране на временно свободните парични средства на фонда** (чл. 14, т. 4). В

тази насока законодателят предвиди определени ограничения. Временно свободните средства на фонда могат да бъдат инвестирани само в:

– ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата – не по-малко от 65 на сто от временно свободните средства. Именно с оглед сигурността се предвиди най-голямата част от средствата на фонда да бъдат инвестирани по този начин, тъй като на практика се приема, че държавата не би могла да “фалира” и тези ценни книжа не носят риск;

– общински облигации – не повече от 10 на сто от временно свободните средства;

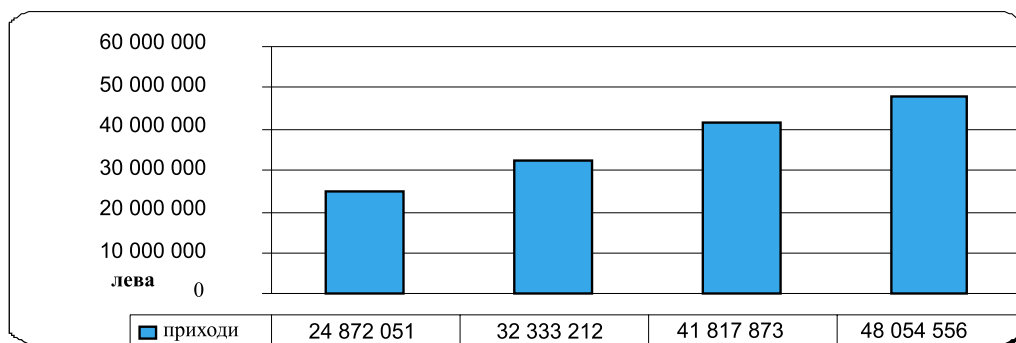
– депозити в банки – не повече от 25 на сто от временно свободните средства.

➤ **Дарения, временни финансови и безвъзмездни помощи** (чл. 14, т. 5). В случаите на временен недостиг на средства във фонда за покриване на неотложни плащания той може да ползва краткосрочни безлихвени заеми от републиканския бюджет и/или от фондовете със социално предназначение.

➤ **Лихви и глоби** (чл. 14, т. 6). В случая се отнася само за тези лихви, които са наказателни, т.е. които се дължат при ненавременен изпълнение на задължението за вноски във фонда. Приходи от глоби фондът ще има в случаите на реализиране на административнонаказателната отговорност на работодател или длъжностно лице за неизпълнение на ЗГВРСНР или на нормативните актове по прилагането му.

➤ **Други източници.**

Отчетени приходи за фонд ГВРС за периода 2005–2008 г.

* Приходите за 2008 г. са към 31.10.2008 г.

Законът определя изчерпателно целите, за които могат да се разходват средствата, натрупвани във фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”.

Средствата по фонда, съгласно чл. 15 от ЗГВРСНР, се разходват за:

➤ **Изплащане на гарантираните вземания** за трудови възнаграждения, дължими по индивидуални и колективни трудови договори и парични обезщетения, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;

➤ **Осигурителни вноски за държавното**

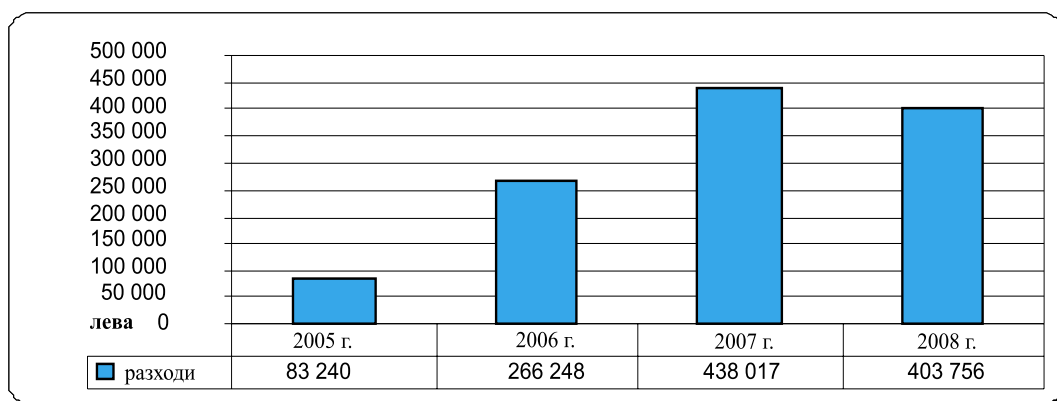
обществено осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване и здравното осигуряване;

➤ **Издръжка на дейността на фонда.** Размерът на издръжката се определя от Надзорния съвет на фонд “ГВРС”. Тя не може да бъде повече от 0,3

на сто от годишните приходи на фонда. Това ограничение е въведено, за да се възпрепятства евентуално нецелесъобразно изразходване на средствата на фонда;

➤ **Разходи за дейността** по чл. 13 от ЗГВРСНР, определени със ЗБДОО за съответната година.

Направени разходи от фонд ГВРС за периода 2005–2008 г.

* Разходите за 2008 г. са към 31.10.2008 г.

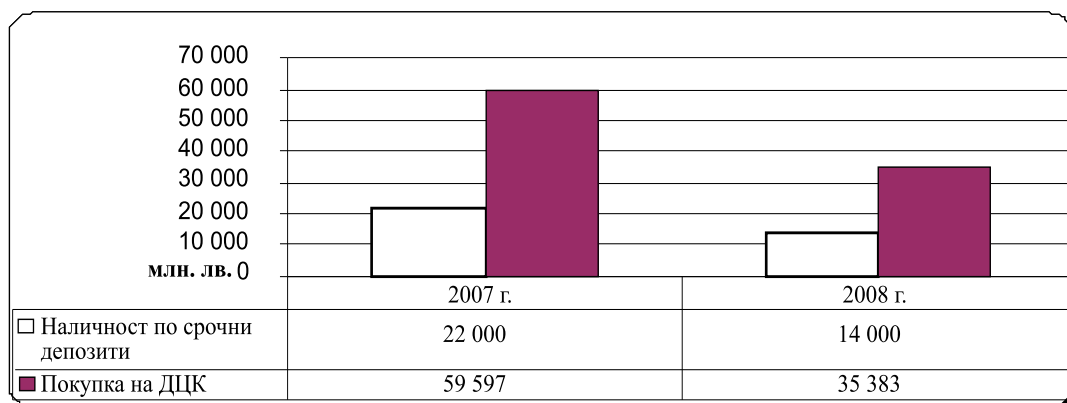
От началото на 2005 до края на 2006 г. не е отчетена доходност от лихви по срочни депозити и инвестиции в ДЦК. Едва през 2007 г. се направиха първите депозити към БНБ и вложения на средства в ДЦК от временно свободните парични средства на фонда. Тук е мястото да посочим, че “временно свободните парични средства” на фонда са средствата, които се формират от превишението на всички видове постъпления (приходи от вноски на работодателите, възстановени разходи по реда на чл. 28 от ЗГВРСНР, приходи от глоби и санкции, постъпили

суми при падеж на депозити и вложения в ДЦК) над двукратния размер на предвидените разходи за съответната година по сметката на фонда.

В тази връзка се приети Вътрешни правила за инвестиране на временно свободните парични средства на фонд “ГВРС” и Годишна инвестиционна програма, която се одобрява от Надзорния съвет на фонд “ГВРС” за всяка календарна година.

Към момента инвестираните временно свободни средства на фонд “ГВРС” могат да се видят на графиката:

Инвестирани средства за периода 2005–2008 г.

* Инвестициите за 2008 г. са към 31.10.2008 г.

Вложенията се извършват по реда на Общите условия на БНБ и при спазване на изискванията на Вътрешните правила за инвестиране на временно свободните парични средства на фонд “ГВРС”.

Инвестиционната политика цели средствата на фонда да се инвестират с оглед постигането на оптимална доходност при минимален риск чрез позволените от нормативните документи финансови инструменти.

НОВА ЕЛЕКТРОННА УСЛУГА НА НОИ – ИНТЕРАКТИВНА КАРТА

Марин Калчев,
главен директор на Главна дирекция “Информационни системи”

Националният осигурителен институт (НОИ) има приета стратегия за развитие на своята информационна система за периода 2003–2008 г., която бе актуализирана през 2007 г. за дългосрочно развитие за периода 2008–2013 г. В изпълнение на тази стратегия НОИ разработва и предоставя голям набор от електронни услуги, насочени към нуждите на своите клиенти – осигурени лица, осигурители и различни ведомства и организации в България (частни и държавни).

Най-новата услуга „**Интерактивна карта**” разширява е-услугите, предоставяни от НОИ в реално време на своите клиенти.

Новата справочно-статистическа система заработи от 23 октомври 2008 г. В удобен интерфейс и диалогов режим клиентите на НОИ ще могат да получават информация в реално време за предоставяните услуги от осигурителното ведомство и за местата, където могат да ги получат. Достъп до нея имат всички от сайта на НОИ.

Част от предлаганите е-услуги са насочени към осигурителите с цел улесняване изпълнението на техните задължения по провеждане на задължителното обществено осигуряване. Друга част са насочени към **правоимащите лица**, бенефициенти на обезщетения, с цел тяхната по-добра информираност, защита на интересите им и улесняване процесите по отстраняване на пропуски или грешки в осигуряването или в подадената информация. Предоставят се услуги и на **държавните органи**, държавните и частните съдебни изпълнители, както и на **търговските банки** и кредитни институции.

Предоставените към момента услуги могат да се разделят условно на два вида: за тестване и пода-

ване на информация (интерактивни) и за изготвяне на справки (информационни). Първите позволяват на осигурителите да контактуват с администрацията, ползвайки сертификати за електронен подпис, и с това се улеснява тяхната работа, пестят се време и се спазват законовите срокове. Останалите осигуряват необходимата информация в реално време, без да се изисква непосредствен контакт с администрациите.

Всички предоставяни електронни услуги са специфични, свързани с дейността на НОИ и на други институции (НАП, НЗОК, МТСП и др.), по спазване на осигурителното законодателство и защита правата на осигурените лица. Промяната в нормативната уредба и функциите на института несъмнено водят до нуждата от гъвкава реакция по отношение информационната обезпеченост както на дейността, така и на многообразието от услуги.

Системите, осигуряващи е-услугите, както и сигурността на достъпа на информацията, са проектирани и разработени изцяло от специалистите по информационни технологии в НОИ. Разработките са базирани и пряко свързани с конкретната структура и системи за управление на базите от данни, с технологията на работа и хардуерна обезпеченост на Единната информационна система на НОИ.

През 2008 г. НОИ взе решение за обогатяване на предлаганите електронни услуги, като добави към своята информационна система нов вид услуга – “**Интерактивна карта на НОИ**”. Тя е ориентирана към клиентите на НОИ (осигурени лица, осигурители, другите администрации) за подпомагане на техните контакти с осигурителната администрация.

Възложено беше разработването и публикуване до октомври 2008 г. на **интерактивна справочно-статистическа система “Интерактивна карта**

на НОИ”. Проектът се реализира в съвместно партньорство с колегите от „Форс Интернешънъл Технолоджи” ООД.

Системата съдържа:

- ♦ Демографски, макро- и микроикономически и статистически данни;
- ♦ Обобщени резултати и информация по дейностите на НОИ на ниво национално, областно и филиали – осигурени лица, пенсии, краткосрочни обезщетения в различни разрези;
- ♦ Информация за основните дейности и услугите, които предоставят съответните структури на института.

“Интерактивна карта на НОИ” предлага информация за предоставяните услуги от НОИ на три нива – национално, регионално – в териториалните поделения, и регионално – филиалите и изнесените работни места в общинските центрове или други по-големи населени места в региона.

Детайлна информация за структурата на Интерактивната карта и на предлаганите услуги:

I. На национално ниво:

1. Социално-икономически данни за Република България:

- кратка географска справка;
- население;
- основни макроикономически показатели – таблица с макро- и социално-икономически показатели;

2. Данни за НОИ;

3. Услуги на национално ниво – ако има такива:

- пенсии;
- краткосрочни обезщетения – болест и майчинство, помощи, безработица;
- парични помощи за профилактика и рехабилитация;

4. Статистика на национално ниво (годишна – динамика от 2000 г.; тримесечна – само за текущата година, ако има такава):

- осигурени лица – брой, пол, вид, осигурителен доход;
- пенсии – данни за пенсии – брой, вид, пол, разходи; данни за пенсионери – брой, вид, пол, средна пенсия – размер; данни за добавки – брой, вид, пол, разходи;
- краткосрочни обезщетения – брой, вид, разход, коефициент за тежест и честота.

II. На регионално ниво:

1. Социалноосигурителен профил на областта:

- кратка географска справка;
 - население;
 - основни макроикономически показатели;
2. Услуги на областно ниво – виж приложението:
- пенсии;
 - краткосрочни обезщетения;
3. Статистика на регионално ниво (годишна – динамика от 2000 г., тримесечна – само за текущата година, ако има такава):
- осигурени лица – брой, пол, вид, осигурителен доход;
 - пенсии – данни за пенсии – брой, вид, пол, разходи; данни за пенсионери – брой, вид, пол, средна пенсия – размер; данни за добавки – брой, вид, пол, разходи;
 - краткосрочни обезщетения – брой, вид, разход, коефициент за тежест и честота;

III. На ниво Филиали:

1. Социалноосигурителен профил на общините:

- кратка географска справка;
 - население;
 - основни макроикономически показатели;
2. Услуги, предоставяни в общините или изнесените работни места – виж приложението:
- пенсии;
 - краткосрочни обезщетения.

Приложение:

I. Териториално поделение – видове услуги:

A. Краткосрочно осигуряване:

1. За граждани:

- Издаване на персонален идентификационен код (ПИК) за проверка на социалноосигурителен статус на лицата;
 - справка за изплатените парични обезщетения и помощи от ДОО и представени документи и движение;
 - справка за социално и здравно осигуряване;
- Забележка:* Справки могат да се правят само при наличието на ПИК-код.
- предоставяне таблица за дължимите осигурителни вноски за здравно осигуряване;
 - предоставяне таблица за дължимите вноски за самоосигуряващите се за ДОО;
 - справка за заведенията, в които може да се ползва профилактика и рехабилитация;
 - подаване на документи и издаване на удостоверения за ползване програмата на НОИ за профилактика и рехабилитация;
 - издаване на удостоверения и обслужване на лица с право на парични обезщетения за безработица;

- консултации относно изплащане на парични обезщетения и помощи, включително при прилагане на международни договори, приемане на жалби;
- издаване на осигурителни книжки и заверка на осигурителни книжки;
- консултации и приемане на молби, относно изплащането на гарантирани вземания при несъстоятелност на работодателя.

2. За работодатели:

- издаване на идентификационен код на осигурителя (ИКО) за проверка на изплатените парични обезщетения и помощи по представени от осигурителите документи;
- справка по ИКО (идентификационен код на осигурителя) за изплатените парични обезщетения и помощи по представените от осигурителя документи;
- консултации и деклариране на трудови злоупотреки;
- консултации и приемане на молби, относно изплащането на гарантирани вземания при несъстоятелност на работодателя;
- консултации и приемане на документи (заявления) за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, и майчинство, включително при прилагане на международни договори;
- заверка на платежни искания;
- съставяне на актове при нарушения и издаване на разпореждане за длъжници.

Б. Пенсии:

1. Консултации за пенсиониране, съгласно Кодекса за социално осигуряване и необходимите документи за отпускане или изменение на пенсия;
2. Консултации по пенсионни въпроси при прилагане на международни договори;
3. Приемане на заявления и работа по:
 - отпускане на пенсии за осигурителен стаж и възраст;
 - отпускане на пенсии за инвалидност и общо заболяване;
 - отпускане на социални пенсии;
 - отпускане на военноинвалидни пенсии;
 - отпускане на пенсии за трудови злоупотреки и професионални заболявания;
 - отпускане на пенсии за гражданска инвалидност;
 - отпускане на наследствени пенсии;
 - изменение на пенсиите при предоставен допълнителен трудов стаж, положен преди и след пенсиониране;

- преизчисляване на пенсия от друг 3-годишен период;
- преизчисляване на пенсия при представен допълнителен стаж и доход след пенсиониране;
- отпускане на добавка от починал съпруг/съпруга;
- отпускане на добавка за репресирани;
- прехвърляне на плащането на пенсия от пощенски клон в банка, или от един пощенски клон в друг;
- отговор на жалби на граждани;
- смяна на вида на получавана пенсия;
- приемане на заявления за продължаване на срока на пенсия;
- възстановяване на спрени пенсии;
- възобновяване на прекратени пенсии;
- издаване на удостоверения за размера на пенсиите;

4. Връчване на разпореждания, приемане и обработка на жалби, издаване на справки за изплатени пенсии;

5. Консултации и приемане на заявление от гражданите за издаване на образци за трудов стаж и осигурителен доход от архива на ликвидирани осигурители, който се съхранява в НОИ (разплащателни ведомости, партидни книги, книга за отчитане труда на кооператорите).

В. Други – Приемане на разплащателна и трудовоправна документация на прекратени осигурители без правоприменик за съхранение и издаване на удостоверения за заличаване.

II. Филиали – видове услуги:

- издаване на осигурителна книжка на самоосигуряващите се и работещите без трудово правоотношение;
- заверка на осигурителен стаж и доход в осигурителната книжка на самоосигуряващите се и работещите без трудово правоотношение;
- приемане на документи за отпускане на обезщетения за безработица;
- документи за получаване от наследници на неизплатени краткосрочни обезщетения и помощи при смърт;
- приемане на заявления от граждани за пенсия.

Реализирани са удобни за потребителя интерфейс, навигация и вътрешни връзки между модулите. След разработване на новата услуга и нейното внедряване, информацията в нея ще бъде актуализирана и поддържана от експерти на НОИ. На базата

на използваната технология тя непрекъснато ще се развива и обогатява с добавяне на нови услуги.

В удобен интерфейс и диалогов режим ще се позволи на клиентите да могат да получават информация в реално време за предоставяните услуги от НОИ, за местата, където могат да ги получат. Всичко това, добавено към документите, които се предоставят от сайта на НОИ, позволява удобно да се контактува с администрацията на НОИ, да се получават информация и услуги, предоставяни в страната, а от НОИ, като контактна точка, и от страните членки на Европейския съюз.

Във всеки един момент от географската карта на страната може да се избере: *регион – териториално поделение на НОИ*. На потребителя се предоставя

богат набор от статистическа информация за региона, както и възможните услуги, които може да получи. На ниво *регион* получава информация за филиалите и изнесените места в региона, където може да получи обслужване на място, без да се ходи в областния център. Извеждат се седалището на офиса/изнесеното работно място, адресът, както и услугите, които могат да се получат там.

Всичко това се прави с цел улесняване на контактите с клиентите и тяхното обслужване. Това трябва винаги да се разглежда и комбинирано с разширяването на електронните услуги, предоставяни в реално време. Крайната цел е пестене на време на клиентите и улесняването им при получаване на услуги от НОИ.

МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

На 5 декември 2008 г. министърът на труда и социалната политика Емилия Масларова и министърът на социалната защита, семейството и детето на Република Молдова Галина Балмош подписаха в Министерски съвет в присъствието на министър-председателя Сергей Станишев и министър-председателя на Молдова Зинаида Гречанъй *Договор между Република България и Република Молдова за социално осигуряване.*

Договорът ще регулира осигуряването при работа в двете държави, както и реда за отпускане и изплащане на обезщетения за временна неработоспособност и майчинство, пенсии за осигурителен стаж и възраст и за инвалидност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест, наследствени пенсии, парични обезщетения за безработица и помощи при смърт.

В обхвата му са включени всички лица, за които е валидно

или е било валидно законодателството на едната или на двете договарящи страни.

Подписването на двустранния договор има предимно социалнозащитен елемент. Той ще спомогне и за активизиране на двустранните икономически отношения, като създава облекчения и гаранции пред бизнеса и работещите, с оглед на осигурителните задължения и с оглед на гарантиране на осигурителните права на лицата, работили в двете държави.

БЪЛГАРИЯ ПО ПЪТЯ КЪМ ЕВРОПА

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕИО) № 574/72

(продължение от бр. 5/2008 г.)

Прилагане на разпоредбите на чл. 58, параграф 3 от регламента

Чл. 70. Заверено удостоверение за членовете на семейството, които следва да се вземат предвид при изчисляването на парични обезщетения, включително пенсии

1. За да получава обезщетения съгласно разпоредбите на чл. 58, параграф 3 от регламента, заявителят представя заверено удостоверение за членовете на семейството му, които пребивават на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира институцията, която отговаря за отпускането на парични обезщетения.

Това заверено удостоверение се издава от институцията за осигуряване при болест по мястото на пребиваване на членовете на семейството или от друга институция, определена от компетентния орган на държавата-членка, на чиято територия същите пребивават. Разпоредбите на алинеи втора и трета на чл. 25, параграф 2 от регламента за прилагане се прилагат по аналогия.

Вместо завереното удостоверение, предвидено в алинея първа, институцията, която отговаря за отпускането на парични обезщетения, може да изисква от заявителя да представи актуални документи за гражданско състояние за членовете на семейството му, които пребивават на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира посочената институция.

2. В случая по параграф 1, ако прилаганото от съответната институция законодателство изисква членовете на семейството да живеят под един покрив с пенсионера, фактът, че въпросните членове на семейството, които не отговарят на това условие, но въпреки всичко са главно на издръжка на заявителя, се установява чрез документи, доказващи редовното предаване на част от доходите на заявителя.

Прилагане на разпоредбите на член 60 от регламента

Чл. 71. Влошаване на професионална болест

1. В случаите по чл. 60, параграф 1 от регламента, заявителят предоставя на институцията на държавата-членка, пред която претендира за права на обезщетения, цялата информация за преди това отпуснатите обезщетения за въпросната професионална болест. Тази институция може да подаде запитване до всяка друга институция, която преди това е била компетентна, с оглед получаване на всякаква информация, която счита за необходима.

2. В случая по чл. 60, параграф 1 от регламента, компетентната институция, която е длъжна да изплаща паричните обезщетения, уведомява другата заинтересована институция, с оглед получаване на нейното одобрение, за сумата на разходите, които ще за сметка на последно споменатата институция в резултат на влошаването, заедно с подходящи доказателства в подкрепа на това. В края на всяка календарна година първата институция изпраща на втората институция справка за изплатените парични обезщетения през въпросната финансова година, в която се посочва дължимата сума от последната институция, която възможно най-бързо, но най-късно в срок от три месеца, я възстановява на първата институция.

3. В случая, посочен в първото изречение на чл. 60, параграф 2, буква "б" от регламента, институцията, която отговаря за изплащането на парични обезщетения, уведомява заинтересованите компетентни институции, с оглед получаване на тяхното одобрение, за извършените промени в предишното разпределение на разходите, заедно с подходящи доказателства в подкрепа на това.

4. В случая, посочен във второто изречение на чл. 60, параграф 2, буква "б" от регламента, разпоредбите на параграф 2 се прилагат по аналогия.

Прилагане на разпоредбите на чл. 61, параграфи 5 и 6 от регламента

Чл. 72. Оценка на степента на неработоспособност в случай на по-рано или впоследствие

претърпяна трудова злополука, или по-рано или впоследствие диагностицирана професионална болест

1. За да се оцени степента на неработоспособност, да се установи право на обезщетение или да се определи размера на тези обезщетения в случаите, посочени в член 61, параграфи 5 и 6 от регламента, заявителят трябва да предостави на компетентната институция на държава-членка, на чието законодателство е бил подчинен при претърпяването на трудовата злополука или при първото диагностициране на професионалната болест, цялата информация за по-рано или впоследствие претърпени трудови злополуки или заболяване от професионални болести, когато е бил подчинен на законодателството на която и да е друга държава-членка, независимо от степента на причинената неработоспособност вследствие на тези по-ранни или последващи случаи.

2. В съответствие с прилаганото от нея законодателство по отношение на придобиването на право на обезщетения и определянето на размера на обезщетението, компетентната институция отчита степента на причинената неработоспособност вследствие на тези по-ранни или последващи случаи.

3. Компетентната институция може да отправя запитване до всяка друга институция, която по-рано или впоследствие е била компетентна, с оглед получаването на всякаква информация, която тя счита за необходима.

При по-ранна или последваща неработоспособност, причинена от претърпяна злополука, докато съответното лице е било подчинено на законодателството на държава-членка, съгласно което не се прави разграничение по отношение на първопричината за неработоспособността, компетентната институция за предишна или последваща неработоспособност или органът, определен от компетентния орган на съответната държава-членка, по искане на компетентната институция на друга държава-членка, предоставя информация относно степента на по-ранната или последващата неработоспособност и, доколкото е възможно, всякаква информация, която би позволила да се определи, дали неработоспособността е била резултат от трудова злополука по смисъла на прилаганото законодателство от институцията на втората държава-членка. В такъв случай се прилагат по аналогия разпоредбите на параграф 2.

Прилагане на разпоредбите на чл. 61, параграф 1 от регламента

Чл. 73. Институции, в които могат да подават заявления работниците в мини и сходни предприятия, когато временно или пребивават в държава-членка, различна от компетентната държава

1. В случаите, посочени в чл. 62, параграф 1 от регламента, и когато в страната на престой или пребиваване предвидените обезщетения по схемата за осигуряване за трудови злополуки и професионална болест за работници в стоманодобивната промишленост са еднакви на предвидените обезщетения по специалната схема за работниците в мини и сходни предприятия, работниците, които спадат към последната категория могат да подават заявления в най-близката институция, посочена в Приложение 3 към регламента за прилагане, на територията на държавата-членка, в която престоят или пребивават, дори и ако последната е институция по приложимата схема за работници в стоманодобивната промишленост, която в такъв случай предоставя тези обезщетения.

2. Когато предвидените обезщетения по специалната схема за работниците в мини и сходни предприятия са по-благоприятни, такива работници имат право да избират да подават заявления или в институцията, която отговаря за прилагането на тази схема, или в най-близката институция на територията на държавата-членка, в която престоят или пребивават, която прилага схемата за работниците в стоманодобивната промишленост. В последния случай, въпросната институция обръща внимание на съответното лице на факта, че при подаване на заявление до институцията, която отговаря за прилагането на гореспоменатата специална схема, то ще получава по-благоприятни обезщетения; освен това, тя трябва да го информира за името и адреса на тази институция.

Прилагане на разпоредбите на чл. 62, параграф 2 от регламента

Чл. 74. Отчитане на периода, през който вече са предоставяни обезщетения от институцията на друга държава-членка

С цел прилагане на разпоредбите на чл. 61, параграф 2 от регламента, институцията на държава-членка, която следва да предоставя обезщетения, може да изисква от институцията на друга държава-членка да ѝ предостави информация за периода, през който последната институция вече е предоставяла обезщетения за същия случай на трудова злополука или професионална болест.

Подаване и проучване на заявления за пенсии, без пенсиите за професионалните болести, посочени в чл. 57 от регламента

Чл. 75.

1. За да получават пенсия или допълнителна помощ съгласно законодателството на дадена държава-членка, наетото или самостоятелно заетото лице, или неговите наследници, които пребивават на територията на друга държава-членка, подават заявление или пред компетентната институция, или пред институцията по мястото на пребиваване, която препраща иска до компетентната институция. Подаването на заявлението се подчинява на следните правила:

а) към заявлението се прилагат необходимите документи в подкрепа на иска, а самото заявление трябва да се подаде по образца, предвиден от прилаганото от компетентната институция законодателство;

б) точността на предоставената от заявителя информация трябва да се установи чрез приложени към заявлението официални документи или да се потвърди от компетентните органи на държавата-членка, на чиято територия пребивава заявителят.

2. Компетентната институция уведомява заявителя за решението си пряко или чрез органа за връзка на компетентната държава; тя изпраща екземпляр от това решение на органа за връзка на държавата-членка, на чиято територия пребивава заявителят.

Административни проверки и медицински прегледи

Чл. 76.

1. Предвидените административни проверки и медицински прегледи, включително медицински прегледи, предвидени в случаи на преразглеждане на пенсии се извършват по искане на компетентната институция от институцията на държавата-членка, на чиято територия се намира лицето, което има право на обезщетения, в съответствие с предвидения за това ред от прилаганото законодателство от последно посочената институция. Въпреки това, компетентната институция си запазва правото да подлага лицето, което има право на обезщетения, на преглед от лекар, избран от нея.

2. Всяко лице, което получава пенсия за себе си или за сирак, информира институцията, която отговаря за изплащането за всяка промяна в положението му или в положението на сирака, която има вероятност да измени пенсионните права.

Изплащане на пенсии

Чл. 77.

Изплащането на дължимите пенсии от институцията на една държава-членка на пенсионери, които пребивават на територията на друга държава-членка, се извършва в съответствие с разпоредбите на членове 53 до 58 от регламента за прилагане.

ГЛАВА 5. ПОМОЩИ ПРИ СМЪРТ

Прилагане на разпоредбите на членове 64, 65 и 66 от регламента

Чл. 78. Подаване на искане за помощи

За да получава помощи при смърт съгласно законодателството на държава-членка, различна от държавата, на чиято територия пребивава, заявителят подава искането си или до компетентната институция, или до институцията по мястото на пребиваване.

Искането трябва да се съпътства от удостоверителни документи, които се изискват от прилаганото от компетентната институция законодателство.

Точността на предоставената от заявителя информация трябва да се установи чрез приложени към искането официални документи или да се потвърди от компетентните органи на държавата-членка, на чиято територия пребивава заявителят.

Чл. 79. Заверено удостоверение за периоди

1. За да се позове на разпоредбите на чл. 64 от регламента, заявителят представя на компетентната институция заверено удостоверение, в което са посочени завършените от наетото или самостоятелно заетото лице осигурителни периоди или периоди на пребиваване съгласно законодателството, но което последно е било подчинено лицето.

2. Това заверено удостоверение се издава по искане на заявителя от осигурителната институция за болест или осигурителната институция за старост, в зависимост от случая, при която наетото или самостоятелно заетото лице последно е било осигурено. Ако заявителят не представи посоченото заверено удостоверение, компетентната институция го получава от една от двете гореспоменати институции.

3. Разпоредбите на параграфи 1 и 2 се прилагат по аналогия, ако за да се удовлетворят условията на законодателството на компетентната държава, е необходимо да се вземат предвид преди това завършени осигурителни периоди или периоди на пребиваване съгласно законодателството на която и да е друга държава-членка.

ГЛАВА 6. ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БЕЗРАБОТИЦА

Прилагане на разпоредбите на чл. 67 от регламента

Чл. 80. Заверено удостоверение за осигурителни периоди или периоди на трудова заетост

1. За да изпълни изискванията на чл. 67, параграфи 1, 2 или 4 от регламента, съответното лице представя на компетентната институция заверено удостоверение, в което са посочени преди това завършените осигурителни периоди или периоди на заетост като наето лице съгласно законодателството, но което последно е било подчинено лицето, заедно с всякаква допълнителна информация, която се изисква от прилаганото от тази институция законодателство.

2. Това заверено удостоверение се издава по искане на заинтересованото лице или от компетентната институция за безработица на държава-членка, на чието законодателство последно е било подчинено лицето, или от друга институция, определена от компетентния орган на същата държава-членка. Ако лицето не представи посоченото заверено удостоверение, компетентната институция го получава от една от двете гореспоменати институции.

3. Разпоредбите на параграфи 1 и 2 се прилагат по аналогия, ако за да се удовлетворят условията на законодателството на компетентната държава, е необходимо да се вземат предвид преди това завършени осигурителни периоди или периоди на трудова заетост съгласно законодателството на която и да е друга държава-членка.

Прилагане на разпоредбите на чл. 68 от регламента

Чл. 81. Заверено удостоверение за изчисляването на обезщетения

Когато за изчисляването на обезщетения отговаря институция, посочена в чл. 68, параграф 1 от регламента, и когато лицето не е упражнявало последната си заетост в продължение на най-малко четири седмици на територията на държавата-членка, в която се намира тази институция, то подава пред посочената институция заверено удостоверение, в което се посочва естеството на последната заетост, която е упражнявана в продължение на

най-малко четири седмици на територията на друга държава-членка, както и икономическия отрасъл, в който е упражнявана тази трудова заетост. Ако заинтересованото лице не представи това заверено удостоверение, споменатата институция го получава или от компетентната институция за безработица на последно посочената държава-членка, при която лицето последно е било осигурено, или от друга институция, определена от компетентния орган на същата държава-членка.

Чл. 82. Заверено удостоверение за членовете на семейството, които следва да се вземат предвид при изчисляването на обезщетения

1. За да изпълни изискванията на чл. 68, параграф 2 от регламента, заинтересованото лице представя на компетентната институция заверено удостоверение за членовете на семейството му, които пребивават на територията на държава-членка, различна от тази, в която се намира посочената институция.

2. Това заверено удостоверение се издава от институцията, определена от компетентния орган на държавата-членка, на чиято територия пребивават членовете на семейството. То трябва да удостоверява, че членовете на семейството не се вземат предвид за изчисляването на дължими обезщетения за безработица на друго лице съгласно законодателството на посочената държава-членка.

Завереното удостоверение важи 12 месеца от датата на издаването му и може да се подновява; в такъв случай то важи от датата на подновяването му. Заинтересованото лице незабавно уведомява компетентната институция за настъпването на всяко обстоятелство, което налага изменение на въпросното заверено удостоверение. Това изменение влиза в сила от датата на настъпване на обстоятелството.

3. Когато институцията, която издава посоченото в параграф 1 заверено удостоверение, не е в състояние да удостовери, че членовете на семейството не се вземат предвид за изчисляването на дължими обезщетения за безработица на друго лице съгласно законодателството на държавата-членка, на чиято територия същите пребивават, при подаване на завереното удостоверение пред компетентната институция заинтересованото лице допълнително представя декларация в този смисъл.

Разпоредбите на алинея втора на параграф 2 се прилагат по аналогия по отношение на тази декларация.

*Продължава в следващия брой.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗДАВАНЕ И ПОПЪЛВАНЕ НА ФОРМУЛЯРИ Е 116 И Е 213

Във връзка прилагане разпоредбите на Регламент 1408/71 по отношение на реда за удостоверяване на временна неработоспособност и трайно намалена работоспособност в Република България, министърът на труда и социалната политика и министърът на здравеопазването, в качеството си на компетентни органи по Регламент 1408/71, утвърдиха следните указания как да се процедира при издаване и попълване на формуляри Е 116 и Е 213:

УКАЗАНИЕ ЗА ИЗДАВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕТО НА ФОРМУЛЯР Е 116 ЗА ГРАЖДАНИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ/ЕИП ПРИ ПРЕСТОЙ/ПРЕБИВАВАНЕ ИЗВЪН КОМПЕТЕНТНАТА ДЪРЖАВА

Формулярът представлява медицински доклад за удостоверяване на временна неработоспособност при общо заболяване, майчинство, трудова злополука или професионална болест. Той замества болничния лист и се издава от държавата по престой/пребиваване – за нуждите на компетентната осигурителна институция за конкретното лице.

Формуляр Е 116 се изпраща в компетентната държава заедно с формуляр Е 115 „Молба за парично обезщетение за неработоспособност“. В България формуляр Е 115 се издава от Централно управление на НОИ, дирекция „Европейска интеграция и международни договори“ (ЕИМД).

Когато формулярът е издаден в друга държава-членка на ЕС/ЕИП, той се попълва от съответния чуждестранен лекар и институция и се изпраща до ЦУ на НОИ.

Преди попълване на формуляра следва внимателно да се прочетат указанията, които се намират в края на формуляра.

І. Попълване на Е 116 в България – за лица, подчинени на социалното законодателство на друга държава-членка на ЕС/ЕИП

При необходимост работещо лице, подчинено на социалното законодателство на друга държава

-членка на ЕС/ЕИП, да ползва права при временна неработоспособност (издаване на болничен лист с цел получаване на парично обезщетение за временна неработоспособност), то заявява това на лекуващия го лекар в България. Той попълва указаните полета в два идентични екземпляра на Е116.

Работещото лице трябва в тридневен срок лично да уведоми своя работодател в другата държава-членка на ЕС/ЕИП за състоянието си на временна неработоспособност, възникнало в държавата по престой/пребиваване.

Попълването на полетата във формуляра се извършва от:

1. Договорните партньори на НЗОК, които съгласно българското законодателство имат право да издават болничен лист – полета 3, 4, 5.

В каре 3 лекарят нанася данните, които му съобщава лицето. Данните се верифицират чрез представяне на лична карта и удостоверителен документ за право на медицинска помощ в ЕС/ЕИП – ЕЗОК, Удостоверение за временно заместване на ЕЗОК или Удостоверение за регистрация в НЗОК (само за лицата, регистрирани в НЗОК с Е 106). Копие от удостоверителния документ се прилага от ИМП при отчитане на дейността в РЗОК.

В каре 4 ИМП попълва своите данни и отбелязва със знака „X“ медицинската си преценка за актуалното състояние на пациента.

Т. 4.1 от формуляр Е 116 се попълва и когато лицето ползва отпуск за временна неработоспособност за заболяване, за което не е приключила процедурата за признаване на професионалния му характер.

При тази хипотеза не следва да се представя протокол на ТП на НОИ за проучване на професионална болест. В случай че не е завършена процедурата във връзка с признаване професионалния характер на заболяването, което става с издаване на експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК в този смисъл, не е необходимо да се представят документи, доказващи, че такава процедура е в ход. След като лицето

не представя експертно решение за признат професионален характер на заболяването, приемаме, че е налице общо заболяване. В случай че завърши процедурата и се признае професионалният характер на заболяването със задна дата, би следвало да се издаде нов формуляр Е 116 с посочена причина “професионална болест”.

Когато лицето ползва отпуск за временна неработоспособност за заболяване, за което е приключила процедурата за признаване на професионалният му характер, се представя Протокол на диагностична комисия или ЕР на ТЕЛК, разширен (специализиран) по професионални болести за признат и/или препотвърден професионален характер на заболяването. Ако съгласно Наредбата за професионалните болести ТЕЛК/НЕЛК са постановили, че професионалната болест е излекувана, би следвало да се издаде нов формуляр Е 116 с посочена причина “болест”.

Забележка: При попълване на имената и констатациите в поле 4, лекуващият лекар поставя отдолу на полето своя подпис и личния си печат.

В каре 5 лекарят попълва медицинското заключение от проведеня преглед.

Карета 6 и 7 се попълват от лекаря в случаите, когато става въпрос за заболяване, възникнало в резултат на трудова злополука. Съгласно законодателствата на някои европейски държави, обезщетенията в натура при такива състояния могат да се различават от обезщетенията в натура при общо заболяване.

2. При попълване на полета 6 и 7 (при трудова злополука и професионална болест) важи казаното по отношение на каре 4 от Е 116.

Попълненият формуляр следва да се преснима от ИМП и копието да се отчете с другата документация в РЗОК.

3. Централно управление на НОИ, дирекция „ЕИМД” – полета 1, 2 и 8.

След попълване на карета 3, 4, 5, 6 и 7, двата екземпляра на формуляра се изпращат (или се представят лично) в ЦУ на НОИ (Д „ЕИМД”), където се попълват полета 1, 2 и 8.

НОИ издава придружаващ формуляр Е115 – “Молба за парично обезщетение при неработоспособност” и изпраща двата формуляра на компетентната осигурителна институция в чужбина.

II. Постъпване на формуляр Е 116 от друга държава-членка на ЕС/ЕИП

Аналогично се постъпва и в случаите, когато подчинено на българското законодателство лице изпадне в състояние на временна неработоспособност при престой/пребиваване в държавите от ЕС/ЕИП.

Полученият от чужбина формуляр Е 116 (обичайно той се съпровожда от Е 115) се изпраща по компетентност в ЦУ на НОИ – дирекция „ЕИМД”.

Прилага се чл. 27 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО, въз основа на който не се изисква да се издава в България болничен лист с данните от Е 116.

УКАЗАНИЕ ЗА ИЗДАВАНЕТО И ПОПЪЛВАНЕТО НА ФОРМУЛЯР Е 213 (“ПОДРОБЕН МЕДИЦИНСКИ ДОКЛАД”)

Формуляр Е 213 се издава на основание разпоредбите на членове от 39 до 41, 43а и 87 от Регламент 1408/71.

Формулярът се използва в случаите, когато от компетентна институция на държава, прилагаща регламента, се изиска необходима информация за здравословното състояние на лице, кандидатстващо за отпускане на пенсия за инвалидност от друга държава-членка на ЕС/ЕИП (ДЧ), на чиято територия лицето не пребивава.

Формуляр Е 213 не се използва при преценка на правото на обезщетения в натура или парични обезщетения при временна неработоспособност или майчинство.

Съгласно чл. 87 от Регламент 1408/71, **по искане на компетентната институция**, медицинските прегледи, предвидени от законодателството на една ДЧ, могат да се извършват на територията на друга ДЧ от институцията по местопребиваване или местоживееене на лицето, което има право на обезщетения. В тези случаи медицинските прегледи се считат за извършени на територията на компетентната държава.

Няма основания да се издава формуляр Е 213 в случаите, когато лицето иска неговото попълване, без да е постъпило искане от компетентна институция на ДЧ или в случаите, когато е постъпило заявление за отпускане на пенсия за инвалидност от друга ДЧ, но все още няма постъпило изрично искане от съответната компетентна институция. Това е така, защото формуляр Е 213 служи за служебно удостоверяване на посочените в него факти с прав-

но значение. Не е необходимо предварителното издаване дори и по желание на заинтересовано лице, без постъпило искане от компетентна институция, тъй като е възможно тази институция да разполага с достатъчно информация за здравословното състояние на лицето, която да му позволи да направи преценка за отпускане на инвалидна пенсия, без да се необходими допълнителни медицински изследвания и прегледи.

Преди попълване на формуляра следва внимателно да се прочетат указанията, които се намират в края на формуляра.

I. Попълване на Е 213 в България – за лица, подчинени на социалното законодателство на България или друга държава-членка на ЕС/ЕИП

За издаване на формуляр Е 213 следва да се процедира по следния начин:

1. Искането за издаване на формуляр Е 213 постъпва в дирекция “ЕИМД” при ЦУ на НОИ от компетентна институция на съответната ДЧ. В случаите, когато това искане е адресирано до друга институция в Република България (МЗ, МТСП, НЕЛК, НЗОК или др.), тя го препраща в дирекция “ЕИМД” при ЦУ на НОИ.

2. Служителите в дирекция “ЕИМД” при ЦУ на НОИ попълват точки от 1.2.1 до 1.2.10 и от 1.4.1 до 1.4.6 с данните, които са им известни и предоставят формуляра на лицето.

3. Лицето се обръща към лекуващия го лекар в Република България за попълване на точки от 1.3.1 до 1.3.3 и подготвяне на документацията за извършване на експертиза на трайната неработоспособност.

4. Медицинската част на формуляр Е 213 се попълва по следния начин:

➤ Реквизитите по точки от 2 до 8 – от лекуващия лекар;

➤ Реквизитите по точка 9 – от службите по трудова медицина;

➤ Реквизитите по точки от 10 до 11.6 – от специалист по трудова медицина към Службата по трудова медицина, която обслужва последния (настоящ) работодател на освидетелстваното лице;

➤ Реквизитите по точки от 11.7 до 11.11 – от ТЕЛК, като т. 11.7 и 11.8 не се попълват в България;

➤ Реквизитите по точка 11.12 – от специалиста по трудова медицина към СТМ, която обслужва работодателя;

➤ Реквизитите по точка 12 – от ТЕЛК;

➤ Допълнителната информация за целите на институциите в Нидерландия се попълва от специалиста по трудова медицина СТМ, обслужваща работодателя;

➤ Допълнителната страница за целите на институциите в Обединеното кралство се попълва от психиатър в структурата на СТЕЛК по Психични болести;

➤ Допълнителната страница за целите на норвежките институции се попълва в точка 1 – от НОИ; в точка 2 – от НАП и в точка 3 – от дирекция “Социално подпомагане” и дирекция “Социални дейности” към общините.

5. След попълване на медицинската част, формулярът се връчва на лицето, което го предоставя на дирекция “ЕИМД” при ЦУ на НОИ за попълване на точки от 1.1.1 до 1.1.3 и изпращане до компетентната институция, поискала извършването на медицинския преглед.

II. Постъпване на формуляр Е 213 от друга държава-членка на ЕС/ЕИП

Аналогично се постъпва и в случаите, когато подчинено на българското законодателство лице изпадне в състояние на трайно намалена работоспособност при престой/пребиваване в другите държави от ЕС/ЕИП.

При получаване на формуляр Е 213 в България от институция на друга ДЧ, същият следва да се изпраща от Д „ЕИМД” при ЦУ на НОИ до РКМЕ – гр. София за насочване към съответната ТЕЛК, която следва да издаде българско експертно решение.

МЕДИЦИНСКИТЕ КОМИСИИ КЪМ ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ НА НОИ (СЪСТОЯНИЕ И АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА)

Николай Томов,
главен експерт в Главна дирекция “ОВКО” на НОИ

I. ОСНОВНИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ, РЕГЛАМЕНТИРАЩИ ДЕЙНОСТТА НА МЕДИ- ЦИНСКИТЕ КОМИСИИ (МК) КЪМ ТП НА НОИ И УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО ИМ

1. Кодекс за социално осигуряване (КСО):

– допълнителни алинеи 4, 5, 6 и 7 на чл. 98 (ДВ, бр. 112 от 2004 г.) регламентират:

✓ статута, състава и правомощията на МК към ТП на НОИ;

✓ сроковете за издаването на решения на МК и основни точки, по които се произнасят;

✓ сроковете и процедурата за обжалване на експертно решение (ЕР) на ТЕЛК/НЕЛК;

✓ императивната забрана за издаване на разпореждане за пенсия в случаите на обжалване на ЕР.

На основание КСО към м. октомври 2008 г. са разкрити 38 от предвидените 45 МК.

2. Наредба за пенсиите и осигурителния стаж – чл. 3, ал. 1, т. 3 и чл. 10а, 10б и 10в (ДВ, бр. 24 от 2005 г.):

✓ чл. 3, ал. 1, т. 3 регламентира прилагането към заявлението за отпускане на пенсия на експертно решение, за което е изтекъл законоустановеният срок за обжалване, заедно с медицинската документация, която се намира у лицето;

✓ чл. 10а разписва в НПОС изискванията на ал. 4 и ал. 5 от чл. 98 от КСО (разпорежданията за отпускане на пенсия за инвалидност се издават въз основа на решение на МК към ТП на НОИ, което се постановява в 30-дневен срок от подаване на заявлението), както и задължителното участие на лекар с призната специалност по съответния профил при разглеждане на ЕР, в които водещото заболяване е постановено от СТЕЛК;

✓ чл. 10б определя сроковете за документооборота между пенсионните отдели на ТП на НОИ, МК, РКМЕ и лицето;

✓ чл. 10в описва процедурата, последваща решението на МК в случай на потвърждаване на ЕР на ТЕЛК/НЕЛК или на обжалването му (ал. 6 и ал. 7 на чл. 98 от КСО).

3. Указание на управителя на Националния осигурителен институт №2 от 29.12.2004 г. относно дейността на медицинските комисии към ТП на НОИ по чл. 98, ал. 4, 5, 6 и 7 от КСО, съдържащо пояснения по:

- ✓ устройството на МК;
- ✓ организацията на работата на МК;
- ✓ реда и сроковете за събиране и придвижване на медицинската документацията;
- ✓ сроковете и процедурите на обжалване на ЕР на ТЕЛК/НЕЛК;
- ✓ шест броя приложения.

4. Писмо №91-01-32 от 26.01.2005 г. на отдел “ПРЕ” към ГД “ОВКО” до ТП на НОИ:

Съдържа указания за попълване на месечните отчети за дейността на МК съгласно Приложение 1.

5. Писмо №91-01-134 от 27.05.2005 г. на ГД “ОВКО” на НОИ до ТП на НОИ относно разглеждане от МК на ЕР, в които водещото заболяване е постановено от специализирани ТЕЛК

С него от 1 юли 2005 г. се въведе нов ред на разпределение за разглеждане и произнасяне с решение на МК по ЕР с водещо заболяване, постановено от специализирана ТЕЛК. ЕР, постъпващи в МК към 11 ТП на НОИ, които нямат възможност да включат в състава на комисии те си лекари с призната специал-

ност по съответния профил, са разпределени за разглеждане от МК към останалите 17 ТП на НОИ.

6. Съвместно указание №1 от 7.07.2005 г. на НОИ и №1 от 11.07.2005 г. на МЗ и указание №91-01-191 от 18.07.2005 г. на ГД “ОВКО” на НОИ, съгласувано с ГД “Пенсии” и Главен методолог на НОИ, относно:

– Документооборота между РКМЕ и ТП на НОИ във връзка с приложението на чл. 98, ал. 5 и ал. 6 от КСО и чл. 3 от НПОС.

С оглед оптимизиране на дейността на РКМЕ, разкрити към РЦЗ съгласно Закона за здравето (ДВ, бр. 70 от 2004 г.) по настояване на МЗ и във връзка със затруднения при спазването на нормативно определени с КСО и НПОС срокове, най-вече от ТП на НОИ в големите градове (София, Пловдив), се въведе разглеждане на МЕД и изготвяне на проект на решение преди получаването на заявление за отпускане на пенсията от лицата.

7. Писмо №91-01-199 от 26.07.2005 г. на ГД “Пенсии” до ТП на НОИ относно прилагането на чл. 3, ал. 1, т. 3 и чл. 10а от НПОС с указание за:

✓ приемането на заявление за отпускане на лични пенсии за инвалидност и на добавка за чужда помощ след изтичането на срока за обжалване по чл. 112, ал. 1, т. 3 от Закона за здравето;

✓ произнасянето с решение от МК освен при първично освидетелстване и в случаите, когато ЕР дава основание за:

– първоначално отпускане на пенсия за инвалидност (определени при предходно освидетелстване по-малко от 50%, а при настоящо по-голямо или равно на 50% намалена работоспособност);

– първоначално отпускане на социална пенсия за инвалидност (определени при предходно освидетелстване по-малко или равно на 70,99%, а при настоящо по-голямо от 70,99% намалена работоспособност);

– първоначално отпускане на добавка за чужда помощ.

8. Писмо №91-01-43 от 21.02.2006 г. на ГД “ОВКО” до ТП на НОИ относно организацията на работата на МК:

От 1.03.2006 г. се преустанови издаването на проекти на решения, като се запази само за МК към ТП на НОИ София-град и Пловдив. Променя се и бланка “Решение-проекти”.

9. Съвместно указание №91-01-229 от 31.10.2008 г. на ГД “Пенсии”, ГД “ОВКО” и отдел “Правен”

относно произнасяне на МК към ТП на НОИ по експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК в случаи, когато няма подадено заявление за отпускане на пенсия за инвалидност:

✓ от 1.12.2008 г. ще се прилага процедурата по чл. 98, ал. 4 от КСО и преди подаване на заявление за отпускане на пенсия за инвалидност в случаите на преосвидетелстване, когато се поражда за първи път право на друг вид пенсия за инвалидност или добавка за чужда помощ;

✓ в тези случаи се процедира по реда на чл. 10б, ал. 2 и чл. 10в, ал. 1, 2 и 3 от НПОС, като 30-дневният срок по чл. 98, ал. 5 от КСО започва да тече от служебното получаване на ЕР на ТЕЛК/НЕЛК;

✓ ако решението на ТЕЛК/НЕЛК е обжалвано, не се издава разпореждане за продължаване на вече отпуснатата пенсия за инвалидност до влизането в сила на решението на НЕЛК/съответно на съда.

II. КОМЕНТАР НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТТА ПО КОНТРОЛА НА ЕКСПЕРТИЗАТА НА ТРАЙНО НАМАЛЕНАТА РАБОТОСПОСОБНОСТ (ЕТНР)

1. Показатели и сравнителен анализ за дейността по ЕТНР за периодите 1.01.2001–20.09.2004 и 1.01.2005–30.09.2008 г.

От 2000 г. се регистрира нарастващ интерес към освидетелстване с ЕР на ТЕЛК, които пораждат право за пенсия за инвалидност и различни социални придобивки.

Като фактори за това нарастване могат да се посочат:

✓ законоустановеното разширение на кръга на правоимащите;

✓ повишена заболяемост и травматизъм;

✓ пропуски в дейността на органите на медицинската експертиза;

✓ някои неблагоприятни икономически и демографски процеси, особено подчертани в райони с висока безработица.

До 31.12.2004 г. дейността на експертите по експертиза на работоспособността към ТП на НОИ включваше контрол по отношение ЕР на ТЕЛК, касаещи експертизата на временната неработоспособност, както и първичното освидетелстване и преосвидетелстването на лица по повод трайно намалена работоспособност. Лекарите експерти имаха трудната задача да осъществяват ефективен контрол чрез заверка и обжалване на непрекъснатото нарастващия брой на ЕР на ТЕЛК

В тази връзка и с цел повишаване качеството на медицинската експертиза от 2005 г., в съответствие със Закона за здравето, в състава на ТЕЛК/НЕЛК като пълноправни членове се включиха представители на НОИ, а на основание чл. 98, ал. 4 от КСО се изградиха МК към ТП на НОИ.

Към м. октомври 2008 г. са изградени 38 от 45 планирани медицински комисии за преценка основателността за отпускане на пенсии за инвалидност и за добавката за чужда помощ.

Контролът, осъществяван от МК, обхваща само

една част от ЕР на ТЕЛК, а именно тези, засягащи в най-голямата си част първично освидетелстваните лица, които по статистически данни са около 40% от всички експертни решения. МК взема решение и по ЕР на НЕЛК, но те са незначителна част от общия брой (2,98%), които не оказват съществено влияние на общите резултати.

Показателите на дейността по ЕТНР се илюстрират със следните две таблици:

Таблица 1. Брой постановени ЕР на ТЕЛК за периодите 1.01.2001–31.12.2004 г. и 1.01.2005–30.09.2008 г.

Година	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1.01-30.09.08 г.
Брой постановени ЕР на ТЕЛК	192 269	188 053	223 694	255 093	236 718	219 145	207 861	128 568

Таблица 2. Показатели за дейността на експертите по експертизата на работоспособността и на МК

	Дейност на експертите по експертизата на работоспособността (1.01.2001 - 30.09.2004 г.)	Дейност на МК (1.01.2005 - 30.09.2008 г.)
Проверени и заверени ЕР на ТЕЛК (бр.)	785 626	321 129 (от които 9 562 по отношение ЕР на НЕЛК)
Решения на МК (бр.)		
От тях: обжалвани (бр.)	12 786	10 056 (14 пред СГС, респ. Адм. съд София-град)
Процент на обжалвани ЕР спрямо общия брой проверени	1,63	3,13
Решения на НЕЛК по обжалвани ЕР на ТЕЛК (бр.)	6 698	3 821
Процент на решения на НЕЛК спрямо обжалвани ЕР на ТЕЛК	52,39	38,00

От така предоставените данни могат да се направят следните изводи:

а) Налице е прогресивно нарастване на постано-

вените ЕР на ТЕЛК през първия период и тенденция за намаляване през втория;

б) Броят на Решенията на МК представлява

40,87% от броя на проверените и заверени ЕР от лекарите експерти към ТП на НОИ;

в) Броят на обжалваните от МК експертни решения представлява 78,65% от броя обжалвани ЕР от лекарите експерти към ТП на НОИ;

г) Процентът на обжалвани ЕР спрямо общия брой проверени е 3,13% за периода 1.01.2005–30.09.2008 г., спрямо 1,63% за периода 1.01.2001–30.09.2004 г.

Съществено е да се отбележи голямата разлика в броя на проверените ЕР на ТЕЛК, респ. решенията на МК, и сравнително малката разлика в броя, обжалвани от експертите, респ. МК, ЕР на ТЕЛК.

От друга страна, намалява както абсолютният брой на обжалвани ЕР на ТЕЛК, по които има произнасяне от страна на НЕЛК, така и съотношението между този брой и общия брой на обжалваните ЕР на ТЕЛК.

Тези данни следва да се отчетат в случай на подновяване на дискусиата в посока медицинските комисии да се произнасят по всички постановени ЕР на ТЕЛК.

- Ако се приеме, че 12 786 бр. обжалвани ЕР през първия период се доближава до максималния капацитет за обжалване на ЕР на ТЕЛК, то включ-

ването на допълнителна категория ЕР на ТЕЛК би увеличило само с 21,35% броя на обжалваните ЕР на ТЕЛК, при неминуемо очаквано понижаване ефективността и качеството на работа на МК в резултат на повече от двойно по-голям обем работа.

- Ако приемем, че увеличението на броя на разглежданите от МК експертни решения на ТЕЛК ще доведе до съответно двойно нарастване на броя обжалвани ЕР, то можем да очакваме, че процентът на произнасяне от страна на НЕЛК (по обясними причини) ще падне от 38 на 19% за един близо 4-годишен период, което на практика ще постави въпроса за времевата целесъобразност от актовете на обжалване.

2. Анализ на дейността на МК към ТП на НОИ

А) Сравнителен анализ на количествените показатели на дейността на МК

Количествените показатели на дейността се измерват с броя на взетите решения от МК и с броя на обжалваните от председателите им ЕР на ТЕЛК.

В таблица №3 са представени тези показатели за идентични 9-месечни периоди на годините 2005–2008.

Таблица 3.

м. 01–09 на година	Решения на МК (бр.)	Обжалвани пред НЕЛК/СГС (бр.)	Обжалвани ЕР на МК (процентно съотношение)
2005	71 076	2 387	3,36
2006	74 618	2 663	3,57
2007	54 420	1 628	2,99
2008	50 430	1 049	2,08
ОБЩО	250 544	7 727	3,08

Налице е отчетлива тенденция за намаляване на основните показатели във втората част на периода.

Възможни причини:

- ✓ намаляване на общия брой постановени ЕР на ТЕЛК (вж. таблица №1);

- ✓ превантивната роля на дейността на МК в посока повишаване качеството на експертизата, осъществявана от ТЕЛК;

- ✓ други.

Б) Анализ на качествените показатели на дейността на МК

За качеството на дейността трябва да се съди по резултатите от обжалваните от председателите на МК експертни решения на ТЕЛК.

За по-голяма достоверност се разглеждат сумарните резултати от целия период на действие на МК (1.01.2005–30.09.2008 г.).

През този период е осъществен контрол и са постановени 321 129 решения на МК. Обжалвани са 10 056 експертни решения. По 3821 от тях, или 38 на сто, има произнасяне.

Разпределението по процент трайно намалена работоспособност на резултатите от обжалваните пред НЕЛК 3821 експертни решения е следното:

Таблица 4.

Намалена работоспособност	Обжалвани експертни решения (бр.)	Решения на НЕЛК по обжалвани ЕР от ТЕЛК (бр.)
Работоспособни	–	119
Под 50%	–	1 529
От 50% до 70,99%	1 496	1 262
От 71% до 90%	1 853	586
Над 90%	472	325
Чужда помощ	151	131

Посочените резултати от обжалваните експертни решения очертават следните тенденции:

☐ не малък брой на определените като работоспособни – 119 бр., или 3,11 на сто, от всички случаи;

☐ намаляване на случаите с процент трайно намалена работоспособност, който определя правото на пенсия за инвалидност (над 50% загубена работоспособност) – с 1648 бр. (от 3821 на 2173), или с 43,13 на сто по-малко;

☐ намаляване на случаите с висок процент загубена работоспособност, който носи и допълнителни пенсионни и не пенсионни социални придобивки (над 70,99% загубена работоспособност) – с 1414 (от 2325 на 911), или с 60,81 на сто;

☐ намаляване на случаите с определена чужда помощ – с 20 бр., или с 13,25 на сто.

Сравнителният анализ на тези резултати илюстрира по безспорен начин влиянието на контрола от страна на НОИ върху качеството на медицинската експертиза, в посока намаляване на разходите от бюджета на ДОО и разходите за допълнителни социални придобивки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В периода на своето съществуване МК към ТП на НОИ доказаха своето място като важен контро-

лен орган на НОИ по отношение медицинската експертиза на работоспособността.

Дейността им отговаря на следните характеристики:

- **стабилност:**

✓ сравнително малко на брой промени (най-вече в началния период), които създават сигурност и говорят за добра предварителна нормативна подготовка и обосновка;

✓ няма резки отклонения и сътресения в дейността през анализирания период, а промяната на показателите произтича от промените на входа и изхода на системата на медицинската експертиза на работоспособността.

- **гъвкавост:**

✓ доказан капацитет за експериментиране и корекции в ход с цел оптимизиране на дейността: пример – въвеждането и в следствие отмяната на проекторешенията.

- **комуникативност:**

✓ добре изградена взаимовръзка с основните звена, свързани с дейността им – РЦЗ, РКМЕ, ТЕЛК, НЕЛК, отдел “ПРЕ”, пенсионни отдели на ТП на НОИ.

- **ефективност:**

✓ безспорна по отношение намаляване на разходите от бюджета на държавното обществено осигуряване.

*Повече информация за социалното осигуряване и пенсионната реформа
можете да получите от страниците в Интернет на:*

Национален осигурителен институт

www.nssi.bg

*Министерство на труда и
социалната политика*

www.mlsp.government.bg

Комисия за финансов надзор

www.fsc.bg

*Проект “Пазар на труда”
към Американската агенция за
международно развитие*

www.pension.bg

*Редакционната колегия очаква от читателите на Бюлетина на НОИ
мнения и предложения за материали на адреса на редакцията:*

*1303 София, бул. “Ал. Стамболийски” № 62-64
Тел: 02 926 1010; 02 926 1028
Бюлетинът се разпространява безплатно.*